

sa

Sektorske_analize

ekonomski
institut
zagreb

ožujak 2017. broj 51 godina 6

ISSN: 1848-8986

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Kemijska industrija

Autorica Ivana Rašić Bakarić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Udio sektora kemijske industrije u bruto domaćem proizvodu (BDP-u) Hrvatske prema zadnjim raspoloživim podacima iz 2014. godine iznosio je 0,9 posto. Udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u BDP-u te je godine bio 0,4 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 0,5 posto.

_8 Trendovi

U odnosu na 2010. godinu ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2016. godini bila veća za 19,4 posto, a industrije proizvoda od plastike i gume za 47,5 posto.

_13 Vodeća trgovačka društva

Deset najvećih trgovačkih društava kemijske industrije u 2015. godini je kumulativno poslovalo s dobiti u visini od 22,2 milijuna kuna. Istovremeno je i deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume ostvarilo kumulativnu dobit od 107,8 milijuna kuna.

_18 Izvještaj sa Zagrebačke burze

Na Zagrebačku burzu uvrštena su dva trgovačka društva iz djelatnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda: Petrokemija d.d. i Saponia d.d. Za razliku od 2015. godine, kutinska Petrokemija d.d. više se ne nalazi u sastavu burzovnog indeksa Zagrebačke burze CROBEX.

_19 Kemijski sektor na razini EU-28 u 2016. godini

Ukupna proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji još je uvijek ispod razine proizvodnje iz 2007. godine. Kemijski je sektor Europske unije u prvih jedanaest mjeseci 2016. godine zadržao približno istu razinu proizvodnje na međugodišnjoj razini.

_22 Zaključak i očekivanja

Proizvodna aktivnost industrije kemikalija i kemijskih proizvoda te industrije proizvoda od gume i plastike već tri godine zaredom bilježi pozitivne stope rasta. Premda se povećanje proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda još uvijek nije značajnije odrazilo na kretanje zaposlenosti sektora, na međugodišnjoj razini zaposlenost bilježi blagi porast. Za razliku od proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, broj zaposlenih industrije proizvoda od gume i plastike u posljednje četiri godine bilježi blagi, ali kontinuirani porast.

Glavni sektorski pokazatelji

Sektor kemijske industrije jedan je od vodećih industrijskih sektora u Hrvatskoj i Europskoj uniji. Proizvodi kemijske industrije obuhvaćaju širok raspon proizvoda koji se koriste i u ostalim sektorima gospodarstva: u poljoprivredi, prerađivačkoj industriji, uslužnim djelatnostima i širokoj potrošnji. Gotovo dvije trećine ukupne proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda koristi industrijski sektor Europske unije kao ulazne proizvode, uključujući i građevinarstvo, dok više od trećine proizvodnje kemikalija koriste ostale grane gospodarstva poput zdravstvenog sektora, poljoprivrede, usluga i ostalih poslovnih djelatnosti.

Tablica 1.
Glavni sektorski pokazatelji, međugodišnje stope promjene

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	2015.	2016.
Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda - C20		
Proizvodna aktivnost	11,7%	12,9%
Zaposlenost	-8,4%	3,6%
Bruto plaće (nominalno)	2,3%	1,9%
Industrija proizvoda od gume i plastike - C22		
Proizvodna aktivnost	11,4%	10,1%
Zaposlenost	6,2%	-4,1%
Bruto plaće (nominalno)	0,2%	2,0%

Kemijska industrija u širem smislu obuhvaća proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda [odjeljak C20], proizvodnju proizvoda od gume i plastike [odjeljak C22] te proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka [odjeljak C21]¹. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda obuhvaća proizvodnju osnovnih kemikalija, gnojiva i dušičnih spojeva, plastike i sintetičkoga kaučuka u primarnim oblicima; proizvodnju pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda; proizvodnju boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova; proizvodnju sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje, parfema i toaletno-kozmetičkih preparata; proizvodnju ostalih kemijskih proizvoda te proizvodnju umjetnih vlakana. S druge strane, proizvodnja proizvoda od gume i plastike obuhvaća proizvodnju

¹ Analiza farmaceutske industrije objavljuje se u posebnom izdanju *Sektorskih analiza* koje izlazi u rujnu.

vanjskih i unutrašnjih guma za vozila; proizvodnju ostalih proizvoda od gume; proizvodnju proizvoda od plastike; proizvodnju ploča, listova, cijevi i profila od plastike; proizvodnju ambalaže od plastike; proizvodnju proizvoda od plastike za građevinarstvo te ostalih proizvoda od plastike. Među postojećim proizvodima kemijske industrije i industrije plastike i gume u Hrvatskoj prednjači proizvodnja tehničkih plinova, polimera, prerađevina od gume i plastike, sredstava za pranje te boja i lakova.

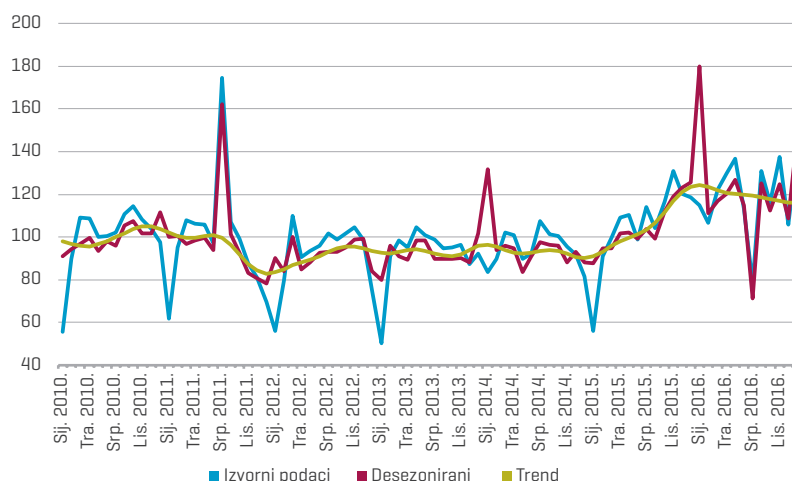
Udio sektora kemijske industrije u bruto domaćem proizvodu (BDP-u) Hrvatske prema zadnjim raspoloživim podacima iz 2014. godine iznosio je 0,9 posto. Izdvojeno promatrajući, udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u BDP-u te je godine bio 0,4 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 0,5 posto.

Istovremeno je udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti prerađivačke industrije (BDV-u) iznosio 3,1 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 4,3 posto.

U ukupnoj je zaposlenosti prerađivačke industrije u 2016. godini sektor kemijske industrije sudjelovao s udjelom od 6,8 posto. Pritom je industrija kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije 2016. godine sudjelovala s 2,7 posto, a industrija plastike i gume s 4,1 posto. Sektor kemijske industrije u ukupnoj je zaposlenosti hrvatskog gospodarstva u 2016. godini sudjelovao s 1,2 posto.

Slika 1.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, 2010.=100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Nakon kontinuiranog smanjivanja proizvodne aktivnosti od 2009. do 2013. godine, ukupna industrijska proizvodnja već tri godine zaredom bilježi kumulativni međugodišnji rast (izvorni podaci). Ukupna industrijska proizvodnja je tako u 2014. godini povećana za 1,2 posto na međugodišnjoj razini, u 2015. godini za 2,7, a u 2016. za 5,3 posto. Pozitivna kretanja

“Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom bilježi dvoznamenkaste međugodišnje stope rasta, i to od 11,7 posto u 2015. godini te 12,9 posto u 2016. godini. Industrija proizvoda od gume i plastike u 2016. godini bilježi međugodišnji porast proizvodne aktivnosti od visokih 10,1 posto.

proizvodne aktivnosti zabilježena su i u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda i u industriji proizvoda od gume i plastike.

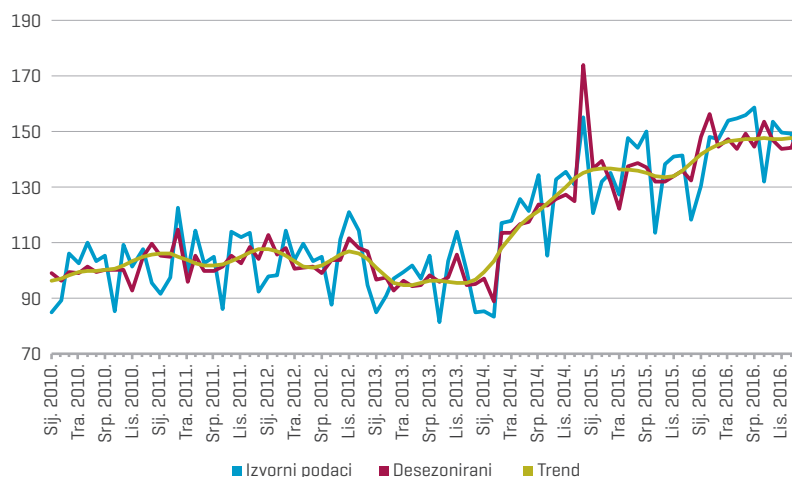
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom bilježi dvoznamenkaste međugodišnje stope rasta, i to od 11,7 posto u 2015. godini te 12,9 posto u 2016. godini (tablica 1). U 2014. godini ova je industrija ostvarila međugodišnji rast od 2,7 posto. Za usporedbu, proizvodna je aktivnost ove industrije na međugodišnjoj razini u 2013. pala za 0,1 posto, a u 2012. godini za 7,3 posto. Na nastavak oporavka ove industrije ukazuju i desezonirani podaci prema kojima je proizvodna aktivnost kemikalija i kemijskih proizvoda u četvrtom tromjesečju 2016. povećana za 23,2 posto u odnosu na treće tromjesečje.

Međugodišnji se porast proizvodnje industrije kemikalija i kemijskih proizvoda pozitivno odrazio na kretanje zaposlenosti i plaća. U odnosu na 2015. godinu, u 2016. su se godini prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u ovoj industriji nominalno povećale za 1,9 posto, dok se zaposlenost u prosjeku povećala za 3,6 posto. Prosječna bruto plaća isplaćena u prosincu 2016. godine u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda iznosila je 7.849 kuna², što je bilo 0,2 posto ispod prosjeka gospodarstva te 12,2 posto iznad prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije.

Industrija proizvoda od gume i plastike već tri godine zaredom bilježi kontinuirani rast. Prema izvornim podacima, ova je industrija u 2016. godini ostvarila međugodišnji rast od 10,1, u 2015. godini od 11,4, a u 2014. godini od visokih 24,5 posto. Ipak, desezonirani podaci, prema kojima je proizvodnja proizvoda od gume i plastike i u posljednjem tromjesečju 2016. godine bila za 0,9 posto manja u odnosu na prethodno tromjesečje, ukazuju na blago usporavanje rasta aktivnosti ove industrije (slika 2).

Slika 2.
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2010.=100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

² Podaci dobiveni obradom podataka iz JOPPD obrasca usporedivi su s podacima za 2015. godinu.

“ Cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u prosincu 2016. godine zabilježile su međugodišnji pad od 11,1 posto.

Pozitivna su se kretanja proizvodne aktivnosti u industriji proizvoda od gume i plastike tijekom 2015. i 2016. godine pozitivno odrazila na kretanje plaća, a negativno na broj zaposlenih. Tako su u 2016. godini prosječne mjesečne bruto plaće u ovoj industriji zabilježile nominalni rast od 2 posto na međugodišnjoj razini³, a zaposlenost je smanjena za 4,1 posto. Unatoč povećanju plaća, industrija proizvoda od gume i plastike i dalje ima, poslije djelatnosti ostale prerađivačke industrije, industrije namještaja, tekstilne industrije, prerade drva, proizvodnje kože i odjeće, najniže plaće u sektoru prerađivačke industrije. Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u prosincu 2016. godine u industriji proizvoda od gume i plastike iznosila je 5.963 kune, što je bilo za 23,9 posto ispod prosjeka gospodarstva te za 14,8 posto ispod prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije.

Za razliku od cijena na razini cjelokupne prerađivačke industrije koje su u prosincu 2016. u usporedbi s prosincem 2015. godine zabilježile rast od 2,6 posto, proizvođačke su cijene u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda u istom razdoblju zabilježile pad od 11,1 posto. Ovakvo je kretanje najvećim dijelom posljedica pada cijena petrokemijskih proizvoda na međunarodnom tržištu [CEFIC, 2017]. Cijene proizvoda od gume i plastike također su se smanjile u prosjeku za 1,7 posto na međugodišnjoj razini.

Ukupna proizvodnost rada u prerađivačkoj industriji u razdoblju od siječnja do prosinca 2016. u usporedbi s istim razdobljem 2015. godine povećana je za 6,9 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda bilježi međugodišnji porast proizvodnosti rada od 9,5 posto, a industrija gume i plastike od 5,7 posto. Porast proizvodnosti rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda može se pripisati snažnijem povećanju proizvodne aktivnosti od povećanja zaposlenosti tijekom istog razdoblja. S druge strane, porast je proizvodnosti rada industrije plastike i gume posljedica povećanja njezine proizvodne aktivnosti praćenog smanjenjem zaposlenosti.

U ukupnom izvozu prerađivačke industrije ostvarenom od siječnja do prosinca 2016. godine, kemijski je sektor⁴ sudjelovao s 9,2 posto, pri čemu je industrija kemikalija i kemijskih proizvoda sudjelovala s 5,9 posto, a prerada plastike i gume s 3,3 posto, dok je u ukupnom uvozu prerađivačke industrije sudjelovao s 13,5 posto (8,8 posto industrija kemikalija i kemijskih proizvoda te 4,7 posto prerada plastike i gume). Izvoz kemijskog sektora u 2016. godini smanjen je za 1,4 posto u odnosu na 2015. godinu, dok je uvoz povećan za 0,4 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi pad izvoza od 9,8, a uvoza od 2,7 posto. S druge strane, u industriji polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike izvoz raste brže od uvoza. Tako je u razdoblju od siječnja do prosinca 2016. godine

³ Podaci dobiveni obradom podataka iz JOPPD obrasca usporedivi su s podacima za 2015. godinu.

⁴ Kemijski sektor uključuje industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

izvoz industrije gume i plastike na međugodišnjoj razini povećan za 17,7, a uvoz za 6,7 posto. Kemijska industrija i industrija gume i plastike ovisne su o uvoznim sirovinama zbog čega konstantno bilježe vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2016. godini iznosio je 6,6 milijardi kuna, a proizvoda od gume i plastike 3,4 milijarde kuna.

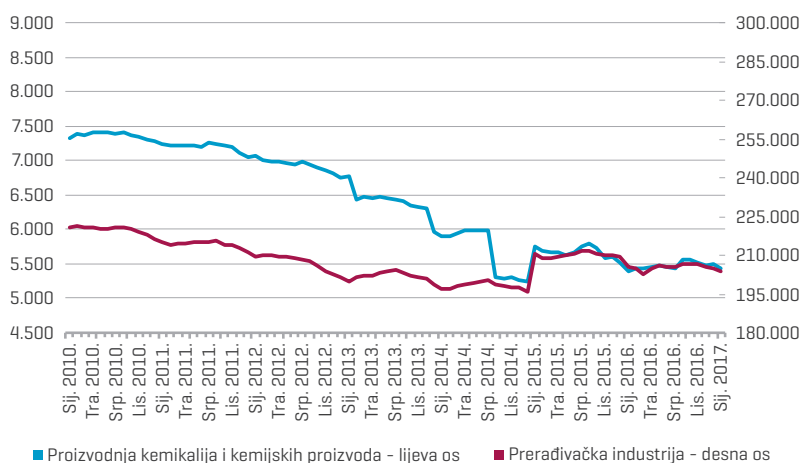
Trendovi

“Udio industrije polugotovih i gotovih proizvoda od gume i plastike u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije raste s 3,8 posto u siječnju 2010. godine na 4,1 posto u siječnju 2017. godine.

U odnosu na 2010. godinu ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2016. godini bila veća za 19,4 posto, dok je u odnosu na 2015. godinu bila veća za 12,9 posto. Ipak, povećanje se proizvodnje još nije pozitivno odrazilo na kretanje zaposlenosti (slika 3) i likvidnosti sektora. Tako je u siječnju 2017. godine ova industrija zapošljavala 5.429 radnika, što je 1.891 (ili 25,2 posto) radnik manje u usporedbi sa siječnjem 2010. godine. Opisana su kretanja za posljedicu imala i smanjenje udjela industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije. Udio ove industrije smanjio se s 3,3 posto, koliko je iznosio u siječnju 2010., na 2,7 posto u siječnju 2016. godine. Ipak, važno je napomenuti da je u usporedbi sa siječnjem 2016. u siječnju 2017. godine ova industrija zapošljavala 44 radnika više, što bi mogla biti naznaka zaustavljanja negativnih kretanja.

Slika 3.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, od siječnja 2010. do siječnja 2017.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Tablica 2 prikazuje podatke o prosječnim mjesečnim bruto plaćama isplaćenima u ovoj industrijskoj grani od 2010. do 2016. godine (godišnji prosjeci). Prosječne bruto plaće isplaćene u 2016. godini u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bile su nominalno veće za 11,5 posto u odnosu na prosjek 2010. godine. Usporedi li se odnos plaća isplaćenih u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda i plaća isplaćenih na razini

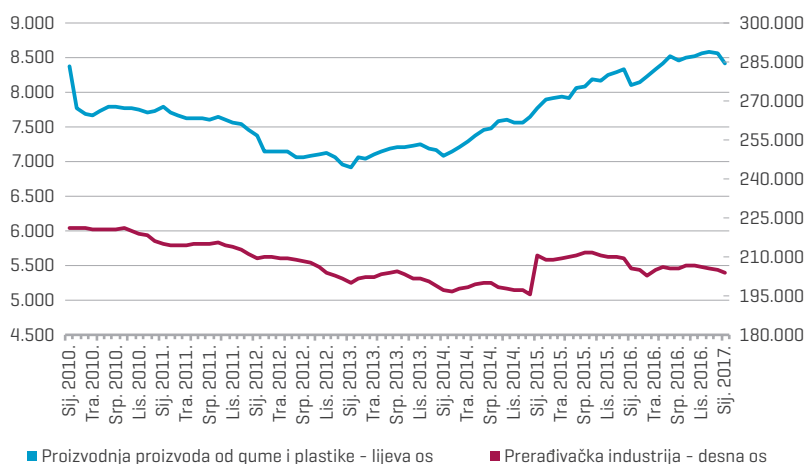
U ODNOSU NA 2010. GODINU UKUPNA JE PROIZVODNJA INDUSTRIJE KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2016. GODINI BILA VEĆA ZA 19,4 POSTO, A INDUSTRIJE PROIZVODA OD PLASTIKE I GUME ZA 47,5 POSTO.

cjelokupne prerađivačke industrije tijekom razdoblja od 2010. do 2016. godine, vidljivo je kako su tijekom cijelog promatranog razdoblja plaće isplaćene u ovoj industriji bile iznad prosjeka prerađivačke industrije, no ispod državnog prosjeka. Ipak, u promatranom je razdoblju vidljiv trend približavanja prosječnih bruto plaća isplaćenih u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda prosjeku hrvatskog gospodarstva. Tako su prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda 2010. godine bile na razini od 90,4 posto državnog prosjeka, da bi 2016. godine dosegle razinu od 99,9 posto državnog prosjeka.

Analiza kretanja osnovnih ekonomskih pokazatelja industrije prerade plastike i gume od 2010. do 2016. godine ukazuje na to da je ova industrijska grana bila znatno otpornija na gospodarsku krizu (slika 2). Premda u 2013. godini ova industrija ponovno bilježi pad proizvodne aktivnosti na međugodišnjoj razini, u naredne je dvije godine uslijedilo povećanje proizvodne aktivnosti na međugodišnjoj razini. Tako se u odnosu na 2013. godinu u 2014. godini proizvodna aktivnost ove industrije povećala za 24,4 posto, a u 2015. godini za 11,7 posto (slika 4). Kao rezultat opisanih kretanja, ukupna je proizvodnja industrije prerade plastike i gume u 2016. bila veća za 47,5 posto u odnosu na 2010. te za 41,1 posto u odnosu na 2008. godinu.

Slika 4.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja proizvoda od gume i plastike, od siječnja 2010. do siječnja 2017.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Industrija gume i plastike je u siječnju 2017. zapošljavala 8.425 radnika, što je u usporedbi s istim mjesecom 2010. godine 50 radnika više. Analizira li se kretanje broja zaposlenih u industriji gume i plastike od 2010. do 2017. godine, mogu se uočiti dva razdoblja. Prvo razdoblje, od siječnja 2010. do siječnja 2013. godine, u kojem je zabilježena najniža razina zaposlenosti od 6.908 radnika, obilježava kontinuirano smanjenje broja zaposlenih. Drugo razdoblje, od veljače 2013. do siječnja 2017. godine, pak obilježava blago povećanje broja zaposlenih industrije proizvoda od gume i plastike (slika 4). Za razliku od industrije kemikalija i kemijskih proizvoda koja od 2010. do 2017. godine bilježi pad udjela u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije, udio industrije prerade plastike i gume raste, i to s 3,8 posto u siječnju 2010. na 4,1 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije u siječnju ove godine.

Prosječne bruto plaće isplaćene u 2016. godini u industriji prerade plastike i gume bile su nominalno veće za 3,5 posto u odnosu na prosjek 2010. godine. Analizira li se kretanje prosječnih mjesečnih bruto plaća industrije prerade plastike i gume tijekom razdoblja od 2010. do 2016. godine, može se primijetiti da su pozitivne međugodišnje stope nominalnog rasta prosječnih bruto plaća zabilježene u 2012., 2013., 2014. i 2016. godini. Zanimljivo je primijetiti da je prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u ovoj industriji tijekom cijelog razdoblja od 2010. do 2016. godine bila ispod prosjeka plaća u prerađivačkoj industriji i prosjeka gospodarstva.

Tablica 2.

Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u Hrvatskoj, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2010. – 2016.

Prosječna mjesečna bruto plaća	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Republika Hrvatska (u kunama)	7.677	7.796	7.875	7.939	7.954	7.610	7.753
Prerađivačka industrija (u kunama)	6.615	6.702	6.829	6.943	7.049	6.760	6.940
Hrvatska = 100	86,1	86,7	86,7	87,5	88,6	88,8	89,5
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (u kunama)	6.944	7.253	7.301	7.394	7.617	7.593	7.741
Prerađivačka industrija = 100	105	108,2	106,9	106,5	108,1	112,3	111,6
Hrvatska = 100	90,4	93,0	92,7	93,1	95,8	99,8	99,9
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike (u kunama)	5.742	5.699	5.773	5.862	6.020	5.831	5.944
Prerađivačka industrija = 100	86,8	85,0	84,5	84,4	85,4	86,3	85,7
Hrvatska = 100	74,8	73,1	73,3	73,8	75,7	76,6	76,7

Izvor: Državni zavod za statistiku.

“ Nakon četiri godine kontinuiranog rasta cijena proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda, u 2014. godini uslijedio je njihov pad od 5,3 posto u odnosu na 2013. godinu.

Nakon pada cijena proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2014., u 2015. godini uslijedio je njihov rast. Tako su cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini bile veće za 0,9 posto u odnosu na prethodnu godinu, dok su u 2014. godini bile manje za 5,3 posto u odnosu na 2013. godinu. Usporedbe radi, razdoblje od 2010. do 2013. godine bilo je obilježeno kontinuiranim rastom cijena proizvođača ove industrije.

Cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike već dvije godine zaredom bilježe negativne međugodišnje stope promjene. Tako su u 2015. zabilježile međugodišnji pad od 0,5 posto, a u 2014. godini od 1,4 posto. Za usporedbu, cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike u 2013. godini zabilježile su međugodišnji rast od 3,5 posto, u 2012. od 0,5 posto, a u 2011. godini od 8 posto.

Porast proizvodnosti rada zabilježen je u obje industrijske grane. Industriju kemikalija i kemijskih proizvoda, nakon rasta proizvodnosti rada u visini od 2,4 posto u 2011. godini u odnosu na baznu 2010. godinu, obilježilo je njezin pad u 2012. godini te zatim ponovni rast u naredne tri godine. Proizvodnost rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini bila je za 54,7 posto veća u odnosu na 2010. godinu. U odnosu na baznu 2010. godinu, proizvodnost rada u industriji proizvoda od gume i plastike bila je u 2015. godini veća za 24,8 posto.

Tablica 3.
Proizvodnost rada, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2011. – 2015.

Indeksi proizvodnosti rada [2010. = 100]	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Prerađivačka industrija	103,9	103,0	100,3	104,9	109,3
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	102,4	97,5	103,4	126,7	154,7
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	104,7	118,0	109,9	126,4	124,8

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

S obzirom na to da je hrvatsko tržište malo i relativno slabe kupovne moći, većina je tvrtki kemijske industrije usmjerena na međunarodnu razmjenu. Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2016. godini bio veći za 0,6 posto u odnosu na 2010. godinu, a uvoz za 14,1 posto. Pokrivenost uvoza izvozom proizvoda kemijske industrije 2016. godine iznosila je 42,4 posto. Za usporedbu, pokrivenost je uvoza izvozom proizvoda kemijske industrije 2010. godine iznosila 48 posto.

_Tablica 4.

Vanjskotrgovinska razmjena, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2010. – 2015.

	2010.	2012.	2014.	2016.	Indeks 2016./2010.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda					
Izvoz (u mil. kuna)	4.820,9	4.409,2	4.833,2	4.848,9	100,6
Prerađivačka industrija (u %)	8,2	6,8	7,0	5,9	72,0
Uvoz (u mil. kuna)	10.035,8	10.094,9	10.449,3	11.448,2	114,1
Prerađivačka industrija (u %)	11,1	10,3	9,4	8,8	79,1
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	48,0	43,7	46,3	42,4	88,2
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike					
Izvoz (u mil. kuna)	1.049,97	1.258,23	1.948,54	2.748,2	261,7
Prerađivačka industrija (u %)	1,8	1,9	2,8	3,3	187,3
Uvoz (u mil. kuna)	4.244,1	4.661,9	5.167,2	6.186,7	145,8
Prerađivačka industrija (u %)	4,7	4,8	4,7	4,7	101,1
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	24,7	27,0	37,7	44,4	179,6

Napomena: Podaci za 2016. godinu su preliminarni.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

“Izvoz industrije gume i plastike je u 2016. godini bio veći za 161,7 posto u odnosu na 2010. godinu, a uvoz za 45,8 posto.

U proizvodnji proizvoda od gume i plastike situacija je nešto drugačija. Izvoz ove grane u 2016. godini bio je veći za 161,7 posto u odnosu na 2010. godinu, a uvoz za 45,8 posto. Brži rast izvoza od uvoza doveo je do poboljšanja vanjskotrgovinske bilance ove grane i porasta pokrivenosti uvoza izvozom. Tako je pokrivenost uvoza izvozom proizvodnje proizvoda od gume i plastike porasla s 24,7 posto u 2010. na 44,4 posto u 2016. godini. Povećanje vrijednosti koeficijenta pokrivenosti uvoza izvozom u industriji proizvoda od gume i plastike ukazuje na postupno smanjivanje uvozne ovisnosti o sirovinama kao i preusmjeravanje ove industrije na inozemno tržište.

Vodeća trgovačka društva

Osnovna su obilježja poslovanja vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda tijekom 2015. godine povećanje prihoda i poslovanje s dobiti (tablica 5). Ukupni su prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2015. godini bili za 9,7 posto veći nego 2014. godine. Za razliku od 2014. godine kada je deset najvećih trgovačkih društava kemijske industrije kumulativno poslovalo s gubitkom (u visini od 296,3 milijuna kuna), kumulativna dobit deset najvećih trgovačkih društava ove industrije u 2015. godini iznosila je 22,2 milijuna kuna.

Tablica 5.

Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, 2014. i 2015.

Napomena: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Petrokemija d.d., Saponia d.d., Adriatica Dunav d.o.o., Messer Croatia Plin d.o.o., Hempel d.o.o., Scott Bader d.o.o., Ireks Aroma d.o.o., Chromos-Svjetlost d.o.o., Labud d.o.o. i Biodizel Vukovar d.o.o.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2014.	2015.	2015./2014.
Ukupni prihodi (u mil. kuna)	4.340,6	4.759,9	109,7
Dobit prije oporezivanja (u mil. kuna)	-296,3	22,2	207,6
Broj zaposlenih	3.603,0	3.314,0	92,0
Bruto marža (u %)	-5,7	-6,9	78,9
Profitabilnost imovine (u %)	-9,7	0,1	201,0
Proizvodnost rada (prihod u mil. kuna po zaposlenom)	1,2	1,4	119,2
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,4	1,6	94,7
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,07	1,05	98,2
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,6	0,6	99,3

Pozitivni poslovni rezultati na razini deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2015. godini rezultat su smanjenja gubitka koji ostvaruje Petrokemija d.d., popraćenog pozitivnim rezultatima poslovanja čak sedam trgovačkih društava. Premda je Petrokemija d.d. i u 2015. godini poslovala s gubitkom, i to u visini od 92,5 milijuna kuna, preostalih je sedam vodećih društava ove industrije 2015. godinu zaključilo s pozitivnim poslovnim rezultatom⁵. Povećanje prihoda praćeno smanjenjem zaposlenosti rezultiralo je povećanjem proizvodnosti rada deset vodećih trgovačkih društava od 19,2 posto. Od deset najvećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i

⁵ Prema podacima Poslovne Hrvatske, www.poslovna.hr.

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U DJELATNOSTI PROIZVODNJE KEMIČALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2015. GODINI BILI SU ZA 9,7 POSTO VEĆI NEGO 2014. GODINE.

kemijskih proizvoda, u većinskom domaćem vlasništvu su Labud d.o.o., Biodizel Vukovar d.o.o., Chromos-Svjetlost d.o.o. (u stopostotnom privatnom vlasništvu) i kutinska Petrokemija d.d. (sa 79,85 posto udjela države u vlasništvu). Preostalih šest društava u većinskom su stranom vlasništvu. Zanimljivo je primijetiti da su u 2015. godini među deset najboljih uvrštena ista društva kao i 2014. godine.

Koeficijent tekuće likvidnosti za deset vodećih proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda iznosio je 1,05 u 2015. te 1,07 u 2014. godini (tablica 5). S obzirom na to da je koeficijent tekuće likvidnosti manji od 1,5, može se ocijeniti da vodeća trgovačka društva industrije kemikalija i kemijskih proizvoda imaju poteškoća u održavanju likvidnosti. Vrijednost koeficijenta zaduženosti vodećih deset trgovačkih društava u kemijskoj industriji u 2015. godini (0,6) ostala je na gotovo istoj razini iz 2014. godine (pad od 0,7 posto) te i dalje ukazuje na relativnu prezaduženost društava. Naime, vrijednost koeficijenta zaduženosti iznad 0,5 smatra se znakom da je trgovačko društvo relativno zaduženo.

Tablica 6.
Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda – odabrani financijski pokazatelji, 2015.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	Ukupni prihodi (u mil. kn)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža
Petrokemija d.d.	2.569,5	0,8	1,5	-0,04
Saponia d.d.	753,6	0,4	0,7	0,04
Adriatica Dunav d.o.o.	250,9	0,7	0,8	0,03
Messer Croatia Plin d.o.o.	216,6	0,4	0,8	0,13
Hempel d.o.o.	207,1	0,4	0,5	0,12
Scott Bader d.o.o.	188,9	0,7	0,7	0,04
Ireks Aroma d.o.o.	179,4	0,1	0,1	0,09
Chromos-Svjetlost d.o.o.	154,1	0,2	0,2	0,11
Labud d.o.o.	133,2	1,4	2,2	-0,07
Biodizel Vukovar d.o.o.	106,6	0,8	0,2	0,03

“ Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume u 2015. godini bili su veći za 11 posto od prihoda iz 2014. godine.

Prema podacima Poslovne Hrvatske povećanje prihoda u 2015. godini u odnosu na 2013. godinu ostvarili su Adriatica Dunav d.o.o. [21,3 posto], Petrokemija d.d. [14,6 posto], Hempel d.o.o. [9,6 posto], Saponia d.d. [7,9 posto], Chromos-Svjetlost d.o.o. [7,4 posto], Messer Croatia Plin d.o.o. [6,1 posto] i Scott Bader d.o.o. [3,9 posto]. S druge strane, unutar analizirane skupine poduzeća smanjenje prihoda zabilježila su tri društva, i to redom Biodizel Vukovar d.o.o. [23,7 posto], Labud d.o.o. [13,2 posto] i Ireks Aroma d.o.o. [1,4 posto].

Prema privremenim nerevidiranim financijskim rezultatima Petrokemija d.d.⁶ je u 2016. godini ostvarila ukupne prihode od 1.932,1 milijun kuna te ukupne rashode od 2.662 milijuna kuna, što je rezultiralo gubitkom u poslovanju od 87,3 milijuna kuna ili 4,5 posto ukupnih prihoda. Premda Petrokemija d.d. i u 2016. godini posluje s gubitkom, u usporedbi s 2015. godinom [kada je iznosio 92,5 milijuna kuna] gubitak je smanjen. Na razini 2016. godine ukupni prihodi Petrokemije d.d. manji su za 24,8 posto u odnosu na 2015. godinu, dok su ukupni rashodi manji za 24,1 posto. U strukturi prihoda Petrokemije d.d. i u 2016. godini prevladava izvoz koji čini 65,5 posto [1.264,6 milijuna kuna] ukupne prodaje, a u odnosu na 2015. godinu bilježi pad od 29,7 posto. Prodaja na domaćem tržištu čini 30 posto [581 milijun kuna] ukupnih prihoda Petrokemije d.d. u 2016. godini te također bilježi međugodišnji pad, i to od 18 posto. Pad prihoda od prodaje na domaćem tržištu najvećim je dijelom posljedica problema vezanih uz likvidnost kupaca, kašnjenja u isplati državnih poticaja i sve prisutnije pojave kupovine mineralnih gnojiva u zadnjem trenutku primjene, s direktnom manipulacijom na polju [djelomično povezano i s pomakom proljetne sjetve i sezone primjene mineralnih gnojiva uslijed veće količine padalina i niskih temperatura]. Petrokemija d.d. u 2016. godini bilježi količinski pad prodaje gnojiva od 6 posto te smanjenje prihoda od prodaje gnojiva za 27 posto. Pad je prihoda uzrokovan i padom cijena mineralnih gnojiva koji je bio najizraženiji u posljednjem tromjesečju prošle godine. Naime, uslijed smanjenja cijena mineralnih gnojiva na svjetskim tržištima, došlo je i do smanjenja cijena mineralnih gnojiva na domaćem tržištu. Ostvarene investicije u 2016. godini iznose 148,2 milijuna kuna, što je 94,2 milijuna kuna ili 178 posto više nego u 2015. godini. Od toga je 38 milijuna kuna⁷ uloženo u izgradnju novog visokotlačnog plinovoda, koji sada opskrbljuje prirodnim plinom sva proizvodna postrojenja Petrokemije d.d. Također, na postrojenju UREA ostvarena je i investicija “Mjera M7” kojom će se postići značajno poboljšanje ekološkog standarda u smislu smanjenja onečišćenja otpadnih voda.

⁶ Podaci su preuzeti iz *Godišnjeg izvješća Petrokemije d.d. za 2016. godinu* (nekonsolidiranog, nerevidiranog), <http://www.petrokemija.hr/portals/0/Financije/IzvjescjePetrokemija2016gNR.pdf>.

⁷ Podaci su preuzeti iz *Godišnjeg izvješća Petrokemije d.d. za 2016. godinu* (nekonsolidiranog, nerevidiranog), <http://www.petrokemija.hr/portals/0/Financije/IzvjescjePetrokemija2016gNR.pdf>.

Petrokemija d.d. je 31. kolovoza 2016. godine dobila od Vlade Republike Hrvatske suglasnost za kreditno zaduženje u visini 200 milijuna kuna kod Hrvatske banke za obnovu i razvitak radi provedbe restrukturiranja i financijske konsolidacije društva. Uprava društva Petrokemija d.d. procjenjuje da će u 2017. godini značajan utjecaj na poslovanje društva i dalje imati promjenjiva razina cijena mineralnih gnojiva na svjetskom tržištu, relativno visoke razine cijene prirodnog plina u Europi i Hrvatskoj, tečaj kune prema američkom dolaru i euru te kretanje cijena poljoprivrednih proizvoda.

Promotre li se financijski pokazatelji deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, primjećuje se nastavak pozitivnih kretanja u ovom sektoru i tijekom 2015. godine (tablica 7). U obje promatrane godine (2014. i 2015.) deset najvećih trgovačkih društava kemijske industrije kumulativno ostvaruje dobit. Pri tome je dobit u 2015. godini povećana za 7,8 posto u odnosu na 2014. godinu. Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume u 2015. godini bili su povećani za 11 posto na međugodišnjoj razini.

Brži rast zaposlenosti (12,2 posto) od rasta prihoda rezultirao je smanjenjem proizvodnosti rada od 0,1 posto. Koeffcijent tekuće likvidnosti, koji mjeri sposobnost podmirivanja kratkoročnih obveza, za deset vodećih proizvođača plastike i gume iznosio je 1,71 u 2014. te 1,67 u 2015. godini. Premda su vodeća poduzeća u djelatnosti proizvodnje plastike i gume suočena s relativno visokom zaduženosti, njihova se zaduženost, mjerena koeffcijentom ukupne zaduženosti, u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu smanjila za 4,5 posto. U istom razdoblju koeffcijent obrtaja ukupne imovine također bilježi pad od 1,8 posto.

Tablica 7.
Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, 2014. i 2015.

Napomena: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Gumiimpex-GRP d.d., Bomark Pak d.o.o., Muraplast d.o.o., Sipro d.o.o., Telur d.o.o., Aquaestil plus d.o.o., Alpla d.o.o., Vargon d.o.o., Marlex d.o.o. i Bifix d.o.o.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	2014.	2015.	2015./2014.
Ukupni prihodi (u mil. kuna)	1.552,8	1.723,5	111,0
Dobit prije oporezivanja (u mil. kuna)	106,5	114,8	107,8
Broj zaposlenih	1.201,0	1.347,0	112,2
Bruto marža (u %)	6,9	6,7	97,1
Profitabilnost imovine (u %)	8,3	7,7	92,6
Proizvodnost rada (prihod u mil. kuna po zaposlenom)	1,3	1,3	99,0
Koeffcijent obrtaja ukupne imovine	1,3	1,2	98,2
Koeffcijent tekuće likvidnosti	1,71	1,67	97,2
Koeffcijent ukupne zaduženosti	0,5	0,5	95,5

S obzirom na vrijednost koeffcijenta likvidnosti, najveću likvidnost u 2015. godini bilježi Marlex d.o.o., zatim slijede Vargon d.o.o., Gumiimpex-GRP d.d., Bomark Pak d.o.o. i Muraplast d.o.o. Zanimljivo je primijetiti kako je svih deset vodećih trgovačkih društava proizvođača plastike i gume 2015.

godinu zaključilo s pozitivnim poslovnim rezultatom. Pri tome su povećanje prihoda u 2015. godini na međugodišnjoj razini ostvarili Marlex d.o.o. [67,5 posto], Bifix d.o.o. [26 posto], Telur d.o.o. [14,7 posto], Muraplast d.o.o. [14,3 posto], Aquaestil plus d.o.o. [13,5 posto], Bomark Pak d.o.o. [9,6 posto] i Gumiimpex-GRP d.d. [6,4 posto]. U istoj su godini smanjenje prihoda zabilježili Alpla d.o.o. [7,4 posto] i Sipro d.o.o. [4,1 posto].

Tablica 8.
Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji plastike i gume – odabrani financijski pokazatelji, 2015.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	Ukupni prihodi (u mil. kn)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža
Gumiimpex-GRP d.d.	363,1	1,0	1,6	0,12
Bomark Pak d.o.o.	272,9	0,6	1,5	0,03
Muraplast d.o.o.	259,4	0,5	1,5	0,08
Sipro d.o.o.	138,8	0,6	1,2	0,03
Telur d.o.o.	131,7	0,4	1,4	0,07
Aquaestil plus d.o.o.	122,9	0,7	1,1	0,05
Alpla d.o.o.	120,4	0,6	1,3	0,03
Vargon d.o.o.	118,3	0,8	2,8	0,00
Marlex d.o.o.	102,0	0,5	4,3	0,01
Bifix d.o.o.	93,9	0,2	1,1	0,36

Izvještaj sa Zagrebačke burze

“Sektor proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda čini 0,3 posto ukupne tržišne kapitalizacije te 0,5 posto ukupnog prometa ostvarenog na Zagrebačkoj burzi 2016. godine.

Na Zagrebačku burzu uvrštena su dva trgovačka društva iz djelatnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda: Petrokemija d.d. i Saponia d.d. Na Zagrebačku burzu ipak nije uvršteno niti jedno društvo iz djelatnosti proizvodnje plastike i gume. Za razliku od 2015. godine, kutinska Petrokemija d.d. više se ne nalazi u sastavu burzovnog indeksa Zagrebačke burze CROBEX.

Kako bi se olakšalo praćenje tržišnih trendova i donošenje investicijskih odluka, od 22. veljače 2013. godine na Zagrebačku burzu uvedeni su sektorski indeksi, koji su inače uobičajeni na velikim svjetskim burzama. Jedan od sektorskih indeksa je CROBEXindustrija kojim se prate prinosi i rizici u sektoru industrijske proizvodnje. Radi se o cjenovnom indeksu, a uvjet za uvrštenje u indeks je najmanje 70 posto dana trgovanja, dok je broj sastavnica neograničen [pri čemu svaka sastavnica ima jednaku težinu u indeksu]. Bazni datum je 21. veljače 2013., a bazna vrijednost je 1.000. U sastavu ovog indeksa su trenutno dionice tvrtki: AD Plastik d.d., Đuro Đaković Holding d.d., Ericsson Nikola Tesla d.d., INA d.d., Končar – Elektroindustrija d.d., Petrokemija d.d., RIZ-odašiljači d.d. i Varteks d.d. Trgovinsku statistiku za 2016. godinu obilježio je rast svih indeksa. Indeks CROBEX bilježi rast od 18,1 posto, dok indeks CROBEXindustrija bilježi povećanje od čak 23,6 posto.

Prema izvještaju o pregledu trgovine na Zagrebačkoj burzi u 2016. godini, sektor proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda čini 0,3 posto ukupne tržišne kapitalizacije te 0,5 posto ukupnog prometa ostvarenog na Zagrebačkoj burzi. Sektor proizvodnje proizvoda od gume i plastike te proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda nije sudjelovao niti u tržišnoj kapitalizaciji niti u ukupnom prometu ostvarenom na Zagrebačkoj burzi.

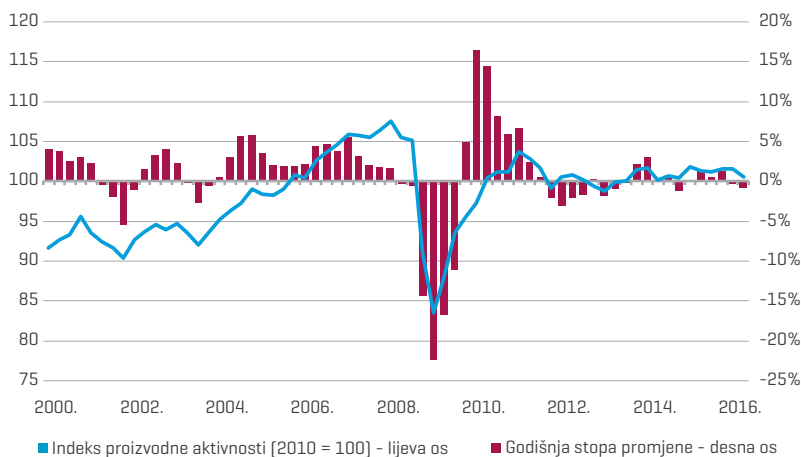
Kemijski sektor na razini EU-28 u 2016. godini⁸

Ukupna proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji još je uvijek ispod razine proizvodnje iz 2007. godine. Kemijski je sektor Europske unije u prvih jedanaest mjeseci 2016. godine zadržao približno istu razinu proizvodnje na međugodišnjoj razini [CEFIC, 2017] (slika 5).

Slika 5.
Kretanje proizvodne aktivnosti kemijskog sektora Europske unije, 2000. – 2016.

Napomena: Kemijski sektor obuhvaća industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

Izvor: CEFIC, 2017.

Stagnacija proizvodne aktivnosti kemijskog sektora Europske unije s jedne je strane posljedica snažnog pada proizvodnje umjetnih gnojiva [od 7,2 posto], proizvodnje sredstava za zaštitu bilja [6,6 posto] i sintetičkih guma [4,6 posto], a s druge međugodišnjeg povećanja proizvodne aktivnosti industrije plastike u primarnim oblicima [4,5 posto], proizvodnje polimera [1,6 posto] i proizvodnje kemijskih proizvoda za široku potrošnju [1,1 posto]. Petrokemijska industrija Europske unije se nakon uzastopnih negativnih međugodišnjih godišnjih stopa promjene počela polagano oporavljati, no još uvijek zaostaje za konkurentima iz ostalih velikih tržišta. Nadalje, rast proizvodnje polimera potaknut je rastućom potražnjom od strane automobilske industrije, industrije ambalaže i elektroničke industrije, dok je značajniji pad proizvodnje osnovnih anorganskih proizvoda u Europskoj uniji posljedica smanjenja potražnje za umjetnim gnojivima. Slabija potražnja

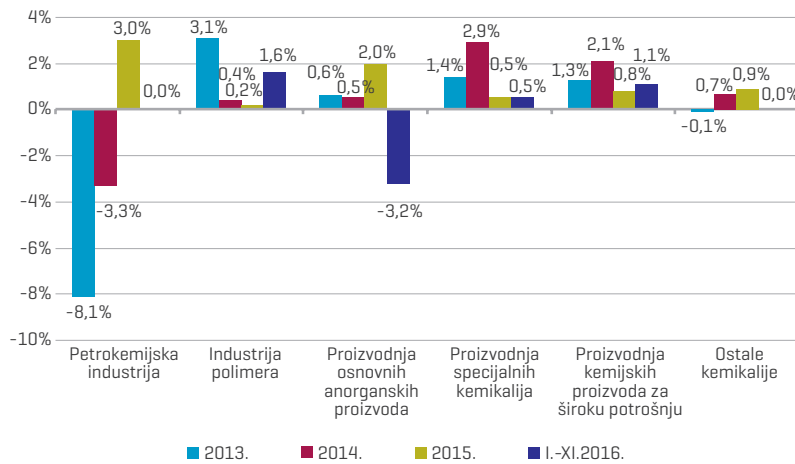
⁸ Preuzeto iz izvještaja kojeg objavljuje Europsko udruženje kemijske industrije CEFIC, <http://www.cefic.org/Documents/RESOURCES/Chemical%20Trends%20Report/CTR%20Summary%20Report%202017-01-25.pdf>.

poljoprivrednog sektora utjecala je na pad proizvodnje sredstava za zaštitu bilja u segmentu specijalnih i finih kemikalija.

Slika 6.
Kretanje proizvodne aktivnosti prema industrijskim segmentima kemijskog sektora Europske unije, 2013. – 2015., I. – XI. 2016.

Napomena: Kemijski sektor obuhvaća industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

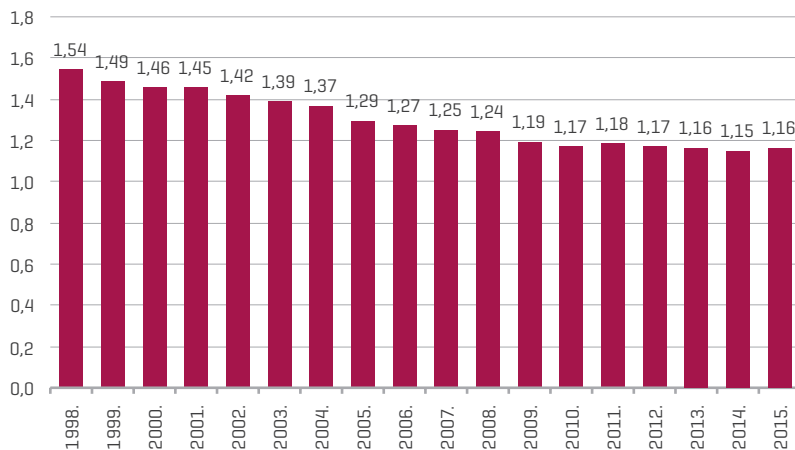
Izvor: CEFIC, 2017.

Cijene proizvođača kemijskih proizvoda na razini Europske unije u 2016. godini porasle su za 3,9 posto u odnosu na 2015. godinu. Za usporedbu, cijene proizvođača kemijskih proizvoda u 2015. godini zabilježile su međugodišnji pad od 4,7 posto.

Slika 7.
Zaposlenost kemijskog sektora Europske unije (u mil.), 1998. – 2015.

Izvor: CEFIC, 2017.

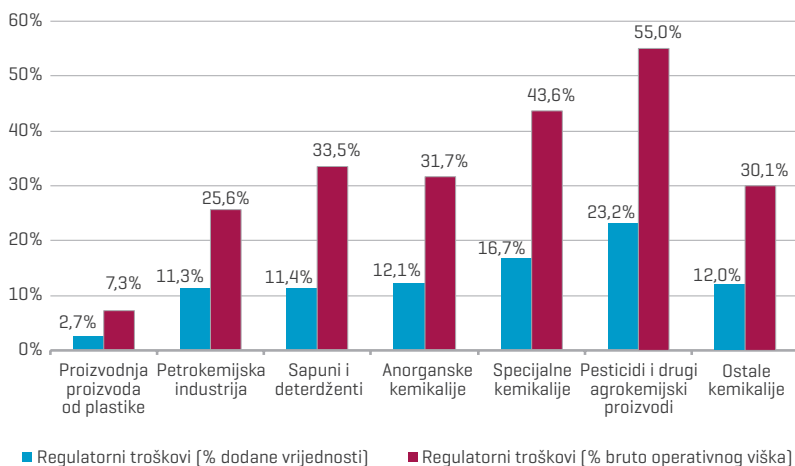
Kemijski sektor Europske unije izravno zapošljava 1,16 milijuna radnika, a uzmu li se u obzir i neizravna radna mjesta, ukupno zapošljava oko 4 milijuna radnika. Premda podaci ukazuju da se zaposlenost sektora stabilizirala od 2010. godine, ona je još uvijek ispod rekordne razine iz 1998. godine (slika 7). Troškovi rada kemijskog sektora Europske unije u razdoblju od 2002. do 2015. godine bilježe porast od 21,4 posto, dok se zaposlenost u istom razdoblju smanjila za 18,5 posto. Takva su kretanja za posljedicu imala povećanje jediničnog troška rada sektora za 49 posto.

“Cijene proizvođača kemijskih proizvoda na razini Europske unije u 2016. godini porasle su za 3,9 posto u odnosu na 2015. godinu.

Premda je kemijski sektor jedan od međunarodno najkonkurentnijih i najuspješnijih sektora Europske unije, njegov udio u svjetskoj trgovini postepeno se smanjuje. Pored visoke cijene energenata, aprecijacije tečaja, visokih troškova rada te zaostajanja u inovacijama, značajnu prijetnju međunarodnoj konkurentnosti kemijskog sektora Europske unije predstavlja i visok stupanj reguliranosti sektora. Imajući u vidu činjenicu da postojeće zakonodavstvo Europske unije uzrokuje širok raspon troškova za kemijski sektor, Europska je komisija u okviru REFIT programa⁹ provela vrednovanje učinaka zakonodavstva Europske unije u području europske kemijske industrije na troškove sektora. Rezultati vrednovanja ukazuju da regulatorni troškovi na razini kemijskog sektora¹⁰ Europske unije u prosjeku iznose oko 10 milijardi eura godišnje (za razdoblje od 2004. do 2014. godine). Stave li se ti troškovi u odnos s ukupnom dodanom vrijednosti koju stvara kemijski sektor, udio regulatornih troškova iznosi oko 12 posto dodane vrijednosti kemijskog sektora, a u ukupnom bruto operativnom višku sektora sudjeluju s 30 posto. Unutar zakonodavnih paketa, najznačajniji dio troškova generira se uslijed obveze poštivanja zakona vezanih uz industrijske emisije (33 posto), uz kemikalije (30 posto) te uz sigurnost i zaštitu na radu (24 posto). Ipak, prisutna je značajna varijabilnost troškova po pojedinim segmentima kemijskog sektora (slika 8). Tako najviše troškove (izražene kao postotak dodane vrijednosti) bilježi industrija pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda (23,2 posto), a najniže proizvodnja proizvoda od plastike (2,7 posto). Regulatorni troškovi čine 16,7 posto dodane vrijednosti industrije specijalnih kemikalija, 12,1 posto dodane vrijednosti industrije ostalih anorganskih osnovnih kemikalija, 12 posto industrije ostalih organskih osnovnih kemikalija te 11,4 posto proizvodnje sapuna i deterdženata.

Slika 8.
Učinak zakonodavstva na troškove kemijskog sektora u Europskoj uniji, prosjek 2004. – 2014.

Izvor: Izvještaj Europske komisije iz 2016. godine *Cumulative Cost Assessment for the EU Chemical Industry*.

⁹ REFIT je program Europske komisije za primjerenost i učinkovitost propisa, a za cilj ima preispitati postojeće zakonodavstvo EU-a kako bi se osiguralo da ono i dalje bude prikladno svrsi te da se njime postignu željeni rezultati. Cilj je REFIT-a da održava pravni korpus EU-a djelotvornim, ukloni nepotrebna opterećenja i prilagodi postojeće zakonodavstvo ne dovodeći u pitanje naše ambiciozne političke ciljeve (u cijelosti preuzeto s internetske stranice Europske komisije u Hrvatskoj: https://ec.europa.eu/croatia/news/ec_work_programme_for_2017_hr).

¹⁰ Na razini šest osnovnih industrija: proizvodnja proizvoda od plastike; petrokemijska industrija, industrija sapuna i deterdženata; industrija anorganskih osnovnih kemikalija; industrija specijalnih kemikalija; industrija pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda i proizvodnja kemikalija za široku potrošnju.

Zaključak i očekivanja

“Prema podacima Poslovne Hrvatske poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji Hrvatske.

— Nakon što je gospodarska kriza snažno pogodila kemijsku industriju u Hrvatskoj, prvenstveno zbog pada potražnje za njenim proizvodima u vrlo važnim potrošačkim sektorima (automobilskoj industriji, građevinarstvu, proizvodnji strojeva i alata, tekstilnoj industriji, elektronskoj i električnoj industriji), u posljednje tri godine vidljive su naznake oporavka ovog sektora. Proizvodna aktivnost industrije kemikalija i kemijskih proizvoda te industrije proizvoda od gume i plastike već tri godine zaredom bilježi pozitivne stope rasta. Premda se povećanje proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda još uvijek nije značajnije odrazilo na kretanje zaposlenosti sektora (u siječnju 2017. godine ova industrija još uvijek zapošljava 25,2 posto radnika manje u usporedbi sa siječnjem 2010. godine), na međugodišnjoj razini zaposlenost bilježi blagi porast. Za razliku od proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, broj zaposlenih industrije proizvoda od gume i plastike u posljednje četiri godine bilježi blagi, ali kontinuirani porast. Većina tvrtki kemijske industrije usmjerena je na međunarodnu razmjenu. Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2016. godini bio veći za 0,6 posto u odnosu na 2010. godinu, a uvoz za 14,1 posto. Proizvodnju proizvoda od gume i plastike, s druge strane, obilježava znatno veći rast obujma međunarodne trgovine. Tako je izvoz ove industrije u 2016. godini bio veći za 161,7 posto u odnosu na 2010. godinu, a uvoz za 45,8 posto.

Doprinos sektora kemijske industrije gospodarstvu vidljiv je i u podacima o bruto dodanoj vrijednosti (BDV-u), zaposlenosti i broju aktivnih poslovnih subjekata. Udio sektora kemijske industrije u BDV-u prerađivačke industrije u 2014. godini iznosio je 7,4 posto, pri čemu je udio industrije kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana iznosio 3,1 posto, a udio industrije gume i plastike 4,3 posto. Ukupan broj zaposlenih u sektoru kemijske industrije u siječnju 2017. godine iznosio je 13.854 ili 6,8 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije. Prema podacima Poslovne Hrvatske poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji Hrvatske. Pritom je u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda aktivno više od 300 registriranih poslovnih subjekata (od čega 300 trgovačkih društava i 49 obrta), što je 1,7 posto tvrtki u prerađivačkoj industriji. Istovremeno je u industriji gume i plastike aktivno više od 1.000

registriranih poslovnih subjekata (od čega 644 trgovačka društva i 416 obrta), što je 5,2 posto tvrtki u prerađivačkoj industriji.

Literatura:

CEFIC, 2017, *The European Chemical Industry Facts and Figures Report 2016*, <http://fr.zone-secure.net/13451/186036/#page=1> (pristupljeno 9. ožujka 2017.).

Europska komisija, 2016, *Cumulative Cost Assessment for the EU Chemical Industry*, European Commission, Brussels, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17784/attachments/1/translations/en/renditions/native> (pristupljeno 8. ožujka 2017.).

Godišnje izvješće Petrokemije d.d. za 2016. godinu [nekonsolidirano, nerevidirano], <http://www.petrokemija.hr/portals/0/Financije/IzvjescjePetrokemija2016gNR.pdf> (pristupljeno 13. ožujka 2017.).

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Maruška Vizek, ravnateljica

Glavni urednik

Goran Buturac

Autorica analize

Ivana Rašić Bakarić

Izvršna urednica

Ivana Kovačević

Lektura

Doris Baničević i Ivona Krezić

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Trgovina na malo izlazi u travnju 2017.